

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

кафедра цивільного права №1

С И Л А Б У С

навчальної дисципліни

«СПАДКОВЕ ПРАВО»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Харків – 2021

Силлабус навчальної дисципліни «Спадкове право»: для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 15 с.

Розробники:

Печений Олег Петрович

доцент кафедри цивільного права №1, кандидат юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права № 1
(протокол № 1 від 02 вересня 2021 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри цивільного права №1
(протокол № 12 від 15 червня 2022 року)

Завідувачка кафедри — Валентина Борисова, кандидатка юридичних наук,
професорка

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Спадкове право
Статус навчальної дисципліни	За вибором студента
Викладач	Печений Олег Петрович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права №1
Контактний телефон	057 704 92 98 (службовий),
E-mail	adonim@ukr.net
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	Viber 098 566 7967

Анотація навчальної дисципліни

Розкривається сутність спадкування, розуміння його базових категорій. Аналізується зміст і значення принципів спадкового права. Окреслюється коло суб'єктів спадкових правовідносин, встановлюються їх права й обов'язки. Послідовно через стадійність розглядається порядок прийняття спадщини і здійснення спадкових прав, а також аналізуються особливості спадкування окремих об'єктів.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування системи наукових знань про правове регулювання спадкування, детальне вивчення вітчизняних та зарубіжних підходів до розуміння змісту спадкового правовідношення, вироблення основних умінь і навичок застосування законодавства про спадкування, активізація аналітичної діяльності студентів, проведення науково-дослідницької роботи, а також практичних навичок діяльності правника.

Завдання:

- опанування здобувачами теоретичних та доктринальних положень, що вироблені цивілістичною наукою у сфері спадкування;
- освоєння нормативного матеріалу що регламентує спадкові правовідносини;
- ознайомлення з судовою та іншою правозастосовною практикою застосування норм законодавства України про спадкування;
- формування у студента професійних навичок у сфері спадкового права та правового регламентації спадкового правонаступництва.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: цивільне право, житлове право, сімейне право.

Кореквізити: нотаріат; приватне право : сучасні доктрині та їх застосування у судовій практиці.

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

РН НД 1. Демонструвати знання і розуміння сучасних правових доктрин національного та іноземного права у сфері спадкування.

РН НД 2. Розкривати знання, одержані у межах різних галузей приватного та публічного права, з питань здійснення і захисту прав та інтересів суб'єктів у сфері спадкового права.

РН НД 3. Пояснювати природу, зміст і особливості спадкування як виду універсального посмертного правонаступництва;

РН НД 4. Виявляти особливості окремих об'єктів спадкування.

РН НД 5. Виявляти проблеми у правовому регулюванні спадкування.

РН НД 6. Виявляти та пропонувати шляхи вирішення проблем оформлення спадкових прав на окремі об'єкти в Україні.

РНС НД 7. Демонструвати знання у сфері спадкового права щодо розуміння особливостей його предмета, суб'єктів та об'єкта спадкових правовідносин та їх змісту.

РН НД 8. Визначати особливості правового статусу суб'єктів спадкових правовідносин.

РН НД 9. Визначати правосуб'єктність спадкодавця.

РН НД 10. Визначати особливості правового статусу спадкоємців та інших учасників спадкових правовідносин.

РН НД 11. Визначати каталог прав та обов'язків суб'єктів спадкових правовідносин.

РН НД 12. Проводити класифікацію прав заповідача.

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		
	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота годинах) (в

1	Правовідносини, що виникають у сфері спадкування	Правовідносини, що виникають у сфері спадкування	8
2	Загальні засади здійснення спадкових прав. Принципи спадкового права	Загальні засади здійснення спадкових прав. Принципи спадкового права	8
3	Загальна характеристика спадкування. Сучасні проблеми спадкового права.	Загальна характеристика спадкування. Сучасні проблеми спадкового права.	8
4	Особливості спадкування окремих об'єктів	Особливості спадкування окремих об'єктів	8
5	Права та обов'язки, які не входять до складу спадщини	Права та обов'язки, які не входять до складу спадщини	8
6	Припинення спадкових правовідносин та їх анулювання. Спадкові відносини, обтяжені іноземним елементом, специфікою розташування об'єкта спадкування та його суб'єктів	Припинення спадкових правовідносин та їх анулювання. Спадкові відносини, обтяжені іноземним елементом, специфікою розташування об'єкта спадкування та його суб'єктів	8
7	Договори у спадковому праві: види, порядок укладання, особливості.	Договори у спадковому праві: види, порядок укладання, особливості.	8
8	Заповіт та інші види розпоряджень на випадок смерті	Заповіт та інші види розпоряджень на випадок смерті	8
9	Прийняття спадщини і оформлення спадкових прав. Управління спадщиною	Прийняття спадщини і оформлення спадкових прав. Управління спадщиною	8
10	Захист у спадковому праві: предмет, форма, способи захисту	Захист у спадковому праві: предмет, форма, способи захисту	8

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1	Загальна характеристика спадкування. Сучасні проблеми спадкового права	Загальна характеристика спадкування. Сучасні проблеми спадкового права	110

2	Принципи спадкового права	Принципи спадкового права	
3	Заповіт та інші види розпоряджень на випадок смерті	–	

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи;
- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, законодавчих актів зарубіжних країн;
- робота над кейсами з питань застосування норм спадкового права;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів і тестування.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Методичних матеріалах з навчальної дисципліни «Спадкове право» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Конституція України.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.

3. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 року № 2947-III [Електрон. ресурс] // Офіц. веб-сайт Верхов. Ради України. Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
5. Земельний кодекс України URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
6. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року. 1994. № 13. Ст. 64. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
7. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 р. № 2709-1У
<URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>
8. Про нотаріат : Закон України від 02.10.1993 р. № 3425-XII // Офіц. Вебсайт Верхов. Ради України. Законодавство України. URL:<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/про%20нотаріат>.
9. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України : затв. наказом Міністерства юстиції України від 22.02.2012 р. № 296/5 // Офіц. веб-сайт Верхов. Ради України. Законодавство України. URL :
<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
10. Правила ведення нотаріального діловодства : затв. Наказом Міністерства юстиції України від 22.12.2010 № 3253/5, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 23 грудня 2010 р. за № 1318/18613. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1318-10>.
11. Про судову практику розгляду цивільних справ про спадкування // Вищий спеціалізований суд; Лист від 16.05.2013 № 24-753/0/4-13. URL :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v-753740-13#Text>.

12. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05. 2008 року № 7 «Про судову практику в справах про спадкування». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-08#Text>.

Основна література

13. Спадкове право крізь призму судової практики. Монографія / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Х.: ЕКУС, 2022. 536 с.

14. Печений О. П. Склад спадщини за цивільним законодавством України // Нотаріат для Вас. — 2011. — № 11. — С. 19-28.

15. Печений О. П. До питання про доктрину спадкового права в сучасних умовах // Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 20-річчю Нац. акад. прав. наук України та обговоренню п'ятитомної монографії «Правова доктрина України», Харків, 20–21 листопада 2013. — С. 424-427.

16. Печений О. П. Спадкові відносини в сучасних політичних, економічних і військових реаліях (аналіз змін чинного законодавства) // Мала енциклопедія нотаріуса. — 2015. — № 2 (80). — С. 60-65.

17. Печений О. П. Дія спадкового закону на проблемних територіях: конфлікт юрисдикцій // Електронне наукометричне фахове видання Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого «Теорія і практика правознавства». — Вип. 1(7) / 2015

18. Печений О. П., Марченко В. М. Алгоритм дій нотаріуса щодо заведення спадкової справи // Мала енциклопедія нотаріуса. — 2014. — № 8 (78). — С. 9-17.

19. Печений О. П. Деякі аспекти визначення часу і місця відкриття спадщини // Мала енциклопедія нотаріуса. — 2014. — № 8 (78). — С. 69-74.

20. Печений О. П. До питання про особливості спадкових правовідносин / О. П. Печений // Проблеми законності. — 2015. — Вип. 129. — С. 99-103.

Додаткова література

21. Печений О. П. Питання спадкового правонаступництва у корпоративних відносинах: прикладний аспект // Вісник Національної асоціації адвокатів України. — 2018. — № 7-8 (45). — С. 25-32.

22. Печений О. П. Деякі аспекти спадкування та захисту прав на житло // Мала енциклопедія нотаріуса. - 2020. - № 4 (112). - С. 55-63.

23. Печений О. П., Клименко С. С. Проблеми спадкування житла, що перебуває в процесі приватизації // Актуальні проблеми привітного права: матеріали міжнар. науково-практ. конф., присвяч.. 92-й річниці з дня народження д-ра юрид. наук, проф., член-кор. АН УРСР В. П. Маслова, 28 лют. 2014 р. — Х., 2014 р. — С. 366-369.

24. Печений О. П., Лещенко Л. В. Проблемні питання спадкування прав на земельну ділянку // Розвиток організаційно-правових форм господарювання в аграрному секторі: матеріали «круглого столу», м. Харків, 13 червня 2014 р.: зб. Тез наукових доповідей / за ред.. А. П. Гетьмана, М. В. Шульги. — Національний юридичний університет України імені Ярослава Мудрого. — Х.: Оберіг, 2014. — 212 с. — С. 144-146.

25. Печений О. П. Спірні питання спадкування за заповітом // Вісник Національної асоціації адвокатів України. — 2016. — № 10 (27). — С. 20-26.

26. Печений О. П. Проблеми конкуренції заповітів // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2019. – № 3 (105). – С. 61-64.

27. Спасибо-Фатєєва І. В., Печений О. П. Недійсність заповіту: пошук оптимальної моделі збереження останньої волі заповідача (щодо юридичних наслідків посвідчення заповіту за межами нотаріального округу) // Вісник Верховного Суду України. — 2016. — № 3 (187). — С. 43-48

28. Огляд практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду у справах щодо визнання односторонніх правочинів недійсними / Упоряд.: правове управління (IV) департаменту аналітичної та правової

роботи апарату Верховного Суду, суддя КЦС ВС, к.ю.н, доцент В. І. Крат / Київ, 2021. 41 с. — Київ, 2021.

Інтернет-ресурси

База даних законодавства ЄС – <http://europa.eu.int/eur-lex>

Єдиний державний реєстр судових рішень – <https://reyestr.court.gov.ua/Page/>

Офіційний веб-сайт Верховної Ради України – <http://portal.rada.gov.ua>

Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України – <http://kmu.gov.ua>

Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України – <http://ccu.gov.ua>

Офіційний веб-сайт Президента України – <http://president.gov.ua>

Офіційний сайт Верховного Суду – <https://supreme.court.gov.ua/>

Нотаріальна палата України: <https://npu.ua/>

Проект ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції» <http://www.justicereformukraine.eu/uk/>

Сайт Європейського Суду з прав людини – <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>

Судова влада України – <http://www.court.gov.ua> –

Суд на долоні – <https://conp.com.ua/>

Центр дослідження судової практики – <https://www.facebook.com/cdoslidzenna/> -

Юридичний інтернет-ресурс «Протокол» – http://protocol.ua/ru/interesnie_sudebnie_resheniya/

HUDOC. European Court of Human Rights – <https://hudoc.echr.coe.int/> -

Опендатабот. Сторінка пошуку судових рішень – <https://court.opendatabot.ua/#/>

СЕИМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри цивільного права № 1. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/102-kafedra-czivilnogo-prava-1.html>

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні заняття; систематично та активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при розв'язанні завдань; якісно виконувати письмові завдання, контрольні та самостійні роботи тощо.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога — дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Спадкове право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за

чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Шкала підсумкового педагогічного контролю:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34